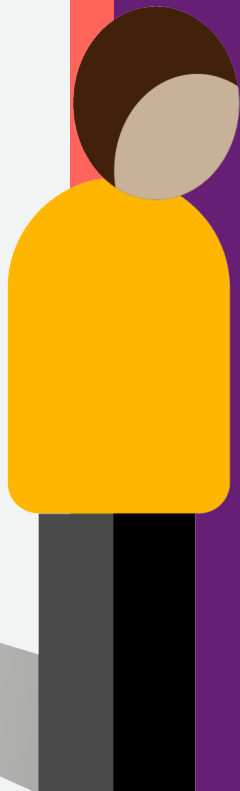

**Hur personer som
tillhör flera
minoriteter upplevt
hatmotiverande
gärningar**

Till läsaren

Man måste bättre än i nuläget kunna bilda sig en uppfattning av vilket allvarligt samhällsligt problem hatmotiverade gärningar är. Detta krävs att fenomenet måste granskas också i större utsträckning än endast utifrån enskilda diskrimineringsgrunder.

En hatmotiverad gärning är en gärning som orsakar skada eller olägenheter och som har ett hatmotiv precis som hatbrott och hatretorik, men det är inte säkert om gärningen uppfyller brottsrekvisitet. Vid hatmotiverade gärningar utsätts offret inte för gärningen av en slump, utan väljs ut som offer på grund av en personlig eller antagen egenskap. Sådana egenskaper är till exempel antagen eller verklig etnisk eller nationell bakgrund, religiös övertygelse, sexuell läggning, kön, könsuttryck och funktionsnedsättning.

Personer som tillhör flera minoriteter löper större sannolikhet än andra att bli utsatta för hatmotiverade gärningar, hatretorik och trakasserier. Kön och ålder kan vid sidan av andra grunder vara faktorer som påverkar valet av offer.

En respondent i en ny uppföljande utredning av justitieministeriet kommenterar: "Hatretoriken och trakasserier har inbegripit audism [diskriminering av döva och hörselskadade], mikroaggressioner [oavsiktliga kommentarer eller handlingar som stärker och upprätthåller diskriminerande stereotyper] och offentlig förödmjukelse, vars effekter har motsvarat effekterna av psykiskt våld. Ibland har de riktats till flera av mina egenskaper samtidigt (t.ex. kvinnlighet, dövhet, teckenspråk, fysiska drag och ung ålder)."

Effekterna kan vara särskilt tunga för individen när personen utsätts för hatmotiverade gärningar på flera olika grunder och inom olika livsområden. Personer som tillhör flera minoriteter anmäler också hatretorik eller trakasserier mer sällan än andra och löper med andra ord en särskild risk att bli ensamma med sina upplevelser.

Denna publikation fokuserar på effekterna av hatmotiverade gärningar på flera grunder. Publikationen grundar sig på justitieministeriets utredning "Att ingripa konkret: Uppföljande utredning om hatretorik och trakasserier och hur dessa påverkar olika minoritetsgrupper" (2022) samt material med anknytning till utredningen som inte publicerats tidigare.

Centrala begrepp

Diskriminering på flera grunder

Diskriminering på flera grunder innebär att en individ utsätts för diskriminering på grund av två eller flera olika egenskaper. Även könet är ofta en påverkande faktor vid diskriminering på flera grunder. Till exempel kan en icke-binär person med funktionsnedsättning utsättas för diskriminering både på grund av sin funktionsnedsättning och sitt kön.

Tre olika former av diskriminering på flera grunder kan särskiljas: multipel diskriminering, kumulativ diskriminering och intersektionell diskriminering.

Multipel diskriminering

Diskriminering på olika grunder i olika situationer

Med multipel diskriminering avses en situation där en människa utsätts för diskriminering **på olika grunder i fler än en situation.**

En person kan till exempel utsättas för diskriminering på en offentlig plats på grund av sin sexuella läggning och trakasserier på nätet på grund av sitt kön.

Kumulativ diskriminering

Diskriminering på flera grunder i samma situation

Vid kumulativ diskriminering upplever individen diskriminering **på flera grunder i samma situation.**

Kumulativ diskriminering kan till exempel förekomma i situationer där en person utsätts för diskriminering i jobsökningen både som kvinna och som romer.

Intersektionell diskriminering

Flera grunder korsar varandra

Vid intersektionell **diskriminering korsar och genomsyrar olika grunder varandra** och bildar därmed tillsammans en särskild diskrimineringsgrund.

Till exempel vid diskriminering av unga muslimska män är det inte fråga om diskriminering enbart på grund av religion, ålder eller kön, utan om en kombination av dessa.

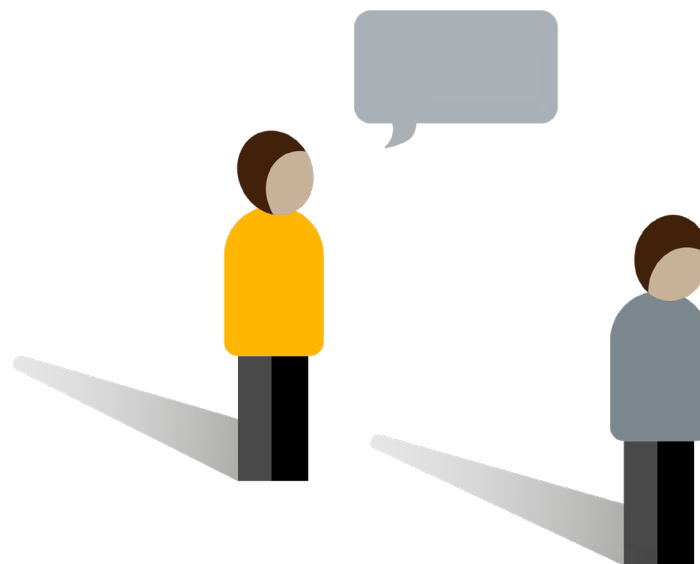
Hur trakasserier och hatretorik uttrycks

Enligt den uppföljande utredningen är den vanligaste formen av hatretorik eller trakasserier verbal kränkning, trakasserier eller förödmjukelse.

Vad gäller samer är nedstytning eller begränsning av möjligheterna att delta i samhället en vanligare form än för andra minoritetsgrupper. Till exempel kan samerna uppleva förringande eller aggressivt beteende när de uttrycker brister relaterade till samernas rättigheter. Sexuella minoriteter och könsminoriteter möter däremot mer könsrelaterat förakt än de andra minoritetsgrupper som deltog i enkäten.

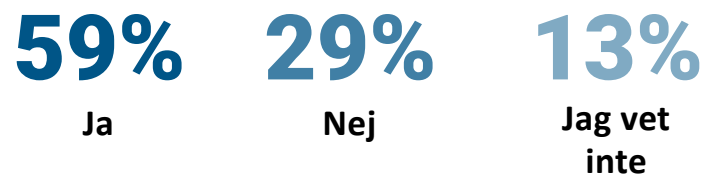
Enligt den uppföljande utredningen utsätts kvinnor för verbala kränkningar, trakasserier eller förödmjukelse i större utsträckning än andra kön. Icke-binära personer upplever oftare än andra till exempel fysiska trakasserier, könsrelaterat förakt, elaka skratt samt hot och hotfullt beteende. Män utsätts i sin tur i högre grad för mobbning, riktade trakasserier och "svartmålning", det vill säga hot om att förstöra personens rykte.

54 procent av respondenterna som uppgav att de hörde till flera minoritetsgrupper upplevde att de blivit utsatta för trakasserier eller hatretorik eftersom gärningsmannen antog att offret tillhörde en sexuell minoritet eller könsminoritet.

Har du själv blivit utsatt för trakasserier eller hatretorik under de senaste tolv månaderna?

Personer som tillhör flera minoriteter

Alla respondenter

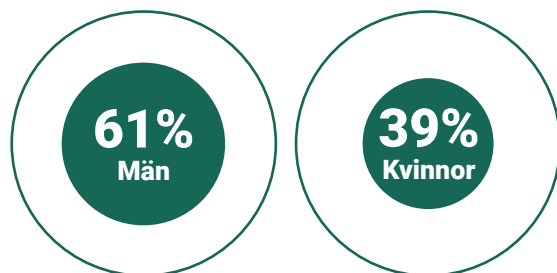

Icke-binära personer löper mer sannolikt en risk för att utsättas för hatretorik eller trakasserier än män eller kvinnor. 41 procent av de ickebinära respondenterna uppgav att de utsatts för hatmotiverade gärningar minst en gång i månaden medan motsvarande andel bland kvinnorna var 34 procent och bland männen 32 procent.

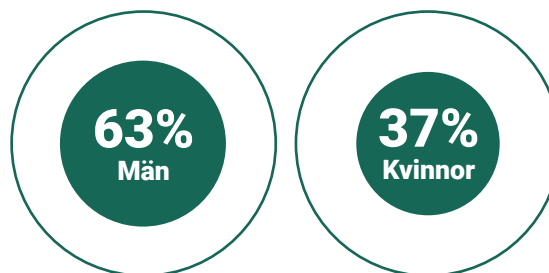

Misstankar om hatbrott riktade mot män och kvinnor enligt diskrimineringsgrunder

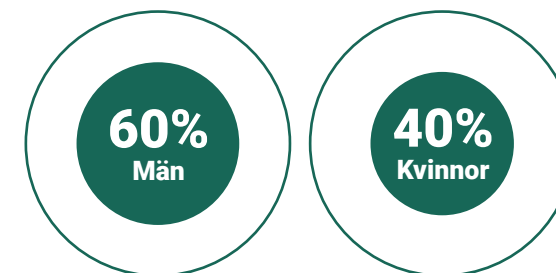
Etnisk eller nationell bakgrund

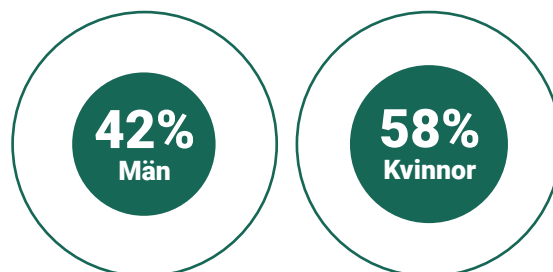
Religion eller övertygelse

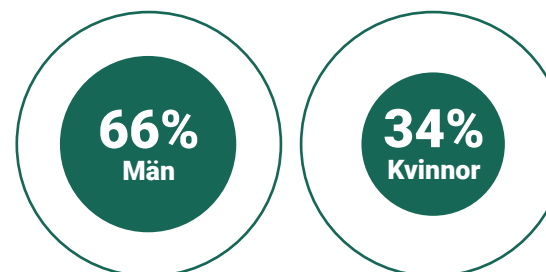
Sexuell läggning

Könsidentitet eller könsuttryck

Funktionsnedsättning

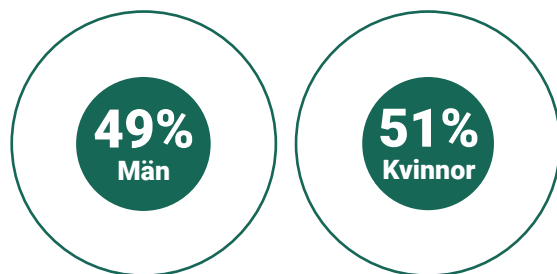

Källa: [Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2021 \(på finska, Hatbrott som kommit till polisens kännedom 2021\)](#).
[Polisyrikeshögskolan 2022](#).

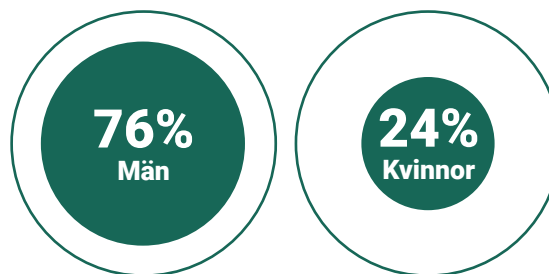
Materialet grundar sig på registrerade polisanmälningar där könet motsvarar socialskyddsnumret.

Misstankar om hatbrott mot män och kvinnor enligt brottstyp

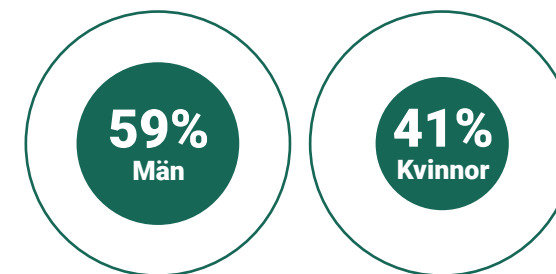
Ärekränkning

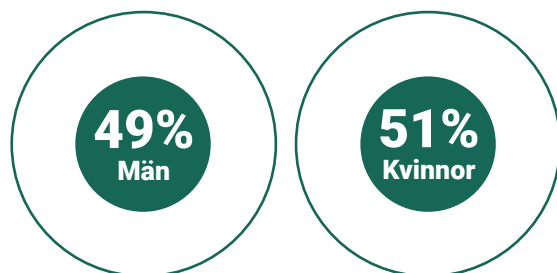
Misshandel

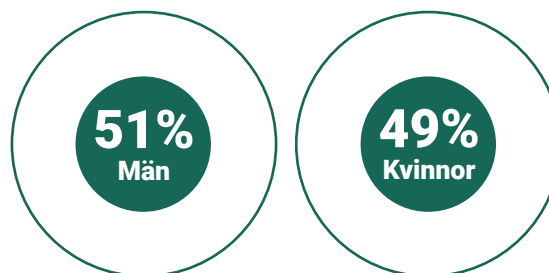
Olaga hot

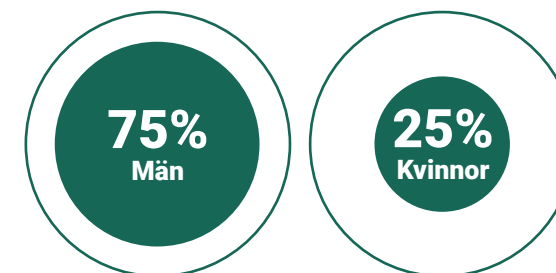
Diskriminering

Hemfridsbrott

Skadegörelse

Källa: Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2021 (på finska, Hatbrott som kommit till polisens kännedom 2021) (tabell som inte publicerats), Polisyrkeshögskolan 2022.
Materialet grundar sig på registrerade polisanmälningar där könet motsvarar socialskyddsnumret.

Platser där gärningar inträffar

Hatmotiverade gärningar kan förekomma var som helst, till exempel på nätet, gatan, arbetsplatser, i kaféer och i kollektivtrafiken. År 2022 var hatretorik och trakasserier vanligast på internet och näst vanligast på offentliga platser.

Så mycket som 73 procent av dem som hör till flera minoriteter uppgav att de undviker vissa platser av rädsla för att bli utsatta för trakasserier eller hatretorik på grund av att de tillhör en minoritetsgrupp.

Jag undviker vissa platser av rädsla för att bli utsatt för trakasserier eller hatretorik på grund av att jag tillhör en minoritetsgrupp

73%

Personer som tillhör flera minoriteter

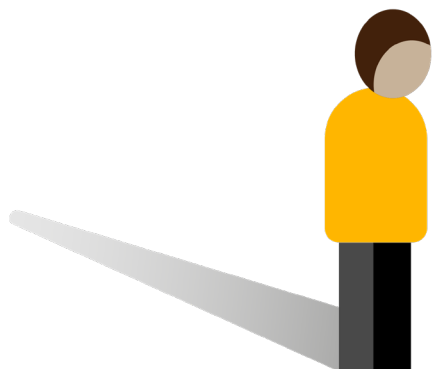
64%

Alla respondenter

Effekterna av hatmotiverade gärningar

Hatmotiverade gärningar påverkar offret på många sätt och effekterna är ofta också långvariga. Hatmotiverade gärningar kan påverka till exempel personens trygghetskänsla, psykiska hälsa, deltagande i samhällsdebatten, förtroende för myndigheterna, arbete och studier samt familjerelationer.

Personer som tillhör flera minoriteter löper större sannolikhet än andra att bli utsatta för trakasserier, hatretorik och diskriminering. Dessutom kan effekterna kännas särskilt tunga och övergripande om personen utsätts för diskriminering på flera olika grunder och inom olika livsområden. Till exempel uppgav 77 procent av dem som tillhör flera minoriteter att de upplevt att hatretoriken eller trakasserier påverkat deras psykiska hälsa och allmänna känsla av trygghet.

Vilka av följande delområden i livet har den hatretorik eller de trakasserier du upplevt påverkat?

Den psykiska hälsan

77%

Personer som tillhör flera minoriteter

68%

Alla respondenter

Den allmänna känslan av trygghet

77%

Personer som tillhör flera minoriteter

70%

Alla respondenter

Vilka av följande delområden i livet har den hatretorik eller de trakasserier du upplevt påverkat?

Användningen av sociala medier eller webbinnehåll

56%

Personer som tillhör flera minoriteter

52%

Alla respondenter

Deltagandet i samhällsdebatten

49%

Personer som tillhör flera minoriteter

44%

Alla respondenter

Förtroendet för myndigheter

44%

Personer som tillhör flera minoriteter

37%

Alla respondenter

Arbetet eller studierna

41%

Personer som tillhör flera minoriteter

36%

Alla respondenter

Aktiviteterna på ett mer allmänt plan, till exempel viljan att lämna hemmet

40%

Personer som tillhör flera minoriteter

32%

Alla respondenter

Vänskapsrelationerna

39%

Personer som tillhör flera minoriteter

31%

Alla respondenter

Vilka av följande delområden i livet har den hatretorik eller de trakasserier du upplevt påverkat?

Familjerelationerna

30%

Personer som
tillhör flera
minoriteter

21%

Alla
respondenter

Hobbyerna

28%

Personer som
tillhör flera
minoriteter

20%

Alla
respondenter

Valet av bostadsort

27%

Personer som
tillhör flera
minoriteter

21%

Alla
respondenter

Användningen av kollektivtrafik

26%

Personer som
tillhör flera
minoriteter

18%

Alla
respondenter

Den fysiska hälsan

18%

Personer som
tillhör flera
minoriteter

15%

Alla
respondenter

Utöandet av religion eller livsåskådning

14%

Personer som
tillhör flera
minoriteter

10%

Alla
respondenter

Av dem som deltog i den uppföljande utredningen har personer i åldern 13–24 år utsatts för könsrelaterat förakt och öknamn i högre grad än andra åldersgrupper. Respondenter över 25 år har däremot i större utsträckning upplevt att de tystats ner eller att deras möjligheter att delta i samhällsdebatten begränsats än 13–24-åringar.

Att anmäla hatretorik och trakasserier

Sammanlagt 30 procent av dem som besvarade enkäten i den uppföljande utredningen och som under de senaste 12 månaderna hade utsatts för hatretorik eller trakasserier hade anmält detta till någon instans. Personer som tillhör flera minoriteter anmäler hatretorik eller trakasserier mer sällan: 26 procent av dem uppgav att de hade anmält gärningen till någon instans.

Unga anmälde hatretorik och trakasserier mer sällan än andra åldersgrupper. 69 procent av 13–24-åringarna anmälde inte händelserna till någon.

Endast 35 procent av alla respondenter upplevde att de fått tillräckligt med stöd för att anmäla hatretorik eller trakasserier.

47 procent av respondenterna som tillhörde flera minoriteter visste inte var en anmälan kan göras. Av alla respondenter var motsvarande andel 39 procent.

Antalet personer som anmält hatretorik och trakasserier

26%

Personer som tillhör flera minoriteter

30%

Alla respondenter

Antalet personer som anmält trakasserier och hatretorik enligt ålder

23%

13–24-år

29%

25–44-år

39%

Yli 44-år

Anmälan av hatmotiverade gärningar

Det viktigaste är att berätta om saken för någon.

I brådskande situationer ska du ringa det allmänna **nödnumret 112**.

Om du misstänker att det är fråga om ett brott ska du göra en brottsanmälan. En brottsanmälan kan göras även om man inte är säker på om det är fråga om en straffbar gärning. Det är viktigt att berätta om hatmotiv eftersom domstolen kan skärpa straffet för brottet om det är fråga om ett hatbrott. Dessutom kan den ge myndigheterna information om omfattningen av hatmotiverade gärningar. Mer information om hur man gör en brottsanmälan:

<https://poliisi.fi/sv/gor-enbrottsanmalan>

Brottsofferjouren (RIKU) erbjuder stöd- och rådgivningstjänster för bland annat brottsoffer och närstående samt personer som misstänker att de utsatts för ett brott. www.riku.fi

Man kan vända sig till **diskrimineringsombudsmannen** om man har upplevt eller observerat diskriminering till exempel på grund av ålder, nationalitet, språk, religion, funktionsnedsättning eller sexuell läggning.

www.syrjinta.fi

Jämställdhetsombudsmannen ger råd och anvisningar vid diskriminering på grund av kön, könsidentitet och könsuttryck. www.tasa-arvo.fi

Det finns också andra stöd- och rådgivningstjänster med låg tröskel som hjälper i situationer där den hatmotiverade gärningen en person upplevt inte nödvändigtvis överskrider tröskeln för straffbarhet. Sådana tjänster tillhandahålls till exempel via **hjälptelefoner och företagshälsovården**.

Källor

["Att ingripa konkret": Uppföljande utredning om hatretorik och trakasserier och hur dessa påverkar olika minoritetsgrupper \(på finska\). Justitieministeriet 2022.](#)

[Motivet avgör – Identifiera fördomarna bakom hatmotiverade gärningar. Justitieministeriet 2022.](#)

["Jag är ständigt på min vakt" – Hur hatmotiverade gärningar påverkar människor som tillhör minoriteter. Justitieministeriet 2022.](#)

[Policy brief 2/2019: Diskriminering på flera grunder bör kunna identifieras bättre. Justitieministeriet 2019.](#)

[Hela tiden spänd – Diskriminering på flera grunder så som den upplevs av HLBTI-personer \(på finska\). Justitieministeriet 2018.](#)

[Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2021 \(på finska, Hatbrott som kommit till polisens kännedom 2021\). Polisyrkeshögskolan 2022.](#)

[Bästa praxis vid identifiering och förebyggande av hatmotiverade gärningar : Handbok för poliser och berörda aktörer. Inrikesministeriet 2021.](#)

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Projektet Osaavat (Kompetenta) har fått finansiering från Europeiska unionens program för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden (2014–2020).

Den som gjort publikationen ansvarar för publikationens innehåll och publikationens innehåll representerar inte Europeiska kommissionens ståndpunkter eller synpunkter.

Layout Ohoi Creative

Justitieministeriet, 2023